Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KFIL/bcdZsf-J/22
Názov predmetu	základy sociálnej filozofie
Rozsah	1P + 1S
Počet kreditov	5
Vyučujúci	doc. Mgr. Tomáš Čana, PhD. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Priebežné hodnotenie: V priebehu semestra aktívna účasť na prednáškach a seminároch, 2 kontrolné testy (spolu max. 20 bodov). Záverečné hodnotenie: Písomný test s maximálnym ziskom 80 bodov. Výsledná známka sa vypočíta ako súčet bodov priebežného a záverečného hodnotenia.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Priebežné hodnotenie

V priebehu semestra aktívna účasť na prednáškach a seminároch, 2 kontrolné testy (spolu max. 20 bodov).

Záverečné hodnotenie

Písomný test s maximálnym ziskom 80 bodov.

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: po úspešnom absolvovaní predmetu získajú študenti široké teoretické vedomosti o sociálnej filozofii. Jednotlivé tematické okruhy sa analyzujú s akcentom tak na systematicko-analytický výklad, ako aj so zreteľom na relevantných mysliteľov z dejín sociálnej, politickej a morálnej filozofie.
2. Zručnosti: študenti budú vedieť analyzovať podstatné súvislosti, princípy a teórie z oblasti sociálnej filozofie, porovnávať koncepcie, jednotlivé systémy a ich predstaviteľov.
3. Profesijné kompetencie: absolventi získajú rozsiahle a prehĺbené odborné a metodologické vedomosti o rozpracovanosti problémov z oblasti sociálnej, politickej a morálnej filozofie.
4. Prenositeľné kompetencie: absolventi si osvoja schopnosť formulovať svoj názor a prezentovať ho, zdokonalia svoje komunikačné schopnosti, ako aj schopnosť uvažovania v súvislostiach.

Stručná osnova predmetu

Prednášky:
• Poznanie prírody a poznanie spoločnosti; ontológia sociálneho; povaha a vymedzenie sociálneho faktu, sociálny poriadok
• Zmluvné a nezmluvné koncepcie sociálneho poriadku
• Problém dobre usporiadanej spoločnosti, spravodlivosť a rovnosť
• Čo je spravodlivosť? (pojem spravodlivosti, spravodlivosť ako spoločenský ideál)
• Zdroje spravodlivosti: prirodzený zdroj spravodlivosti a rovnosti (Platón, Aristoteles, T. Akvinský, J.J.

Rousseau, K. Marx); rozum (J. Locke, T. Hobbes, I. Kant, Hegel)
• J. Rawls a jeho základné princípy spravodlivosti. Princíp rovnosti – základné ľudské práva a slobody. Princíp nerovnosti – ekonomická sociálna sféra. Spravodlivosť ako slušnosť (rovnosť šancí a rovnosť príležitostí)
• R. Nozick a jeho teória oprávnenia. Sloboda ako najobjektívnejšie kritérium dobre usporiadanej spoločnosti. Teória minimálneho štátu.
• F. A. von Hayek – atavizmus sociálnej spravodlivosti. Spravodlivosť ako etická kategória. Negatívny test spravodlivosti.
• M. Walzer – princíp rovnosti ako záruka spravodlivej spoločnosti. Princíp solidarity.
• Problém slobody: dva pojmy slobody
• Vzťah spoločnosť, indivíduum
• Základné ideologické doktríny (liberalizmus, komunitarizmus, konzervativizmus, socializmus)
Semináre:
(formou textových seminárov)
• J. Rawlsova teória spravodlivosti ako slušnosti
• R. Nozick a jeho teória oprávnenia.
• F. A. von Hayek: Teória spontánneho poriadku
• Ronald Dworkin a rovnosť zdrojov
• M. Walzer : Komunitaristická kritika Rawlsa
• Spravodlivosť ako reálne možností (sufficiency)
• Senova kritika Rawlsa
• Uznanie ako problém sociálnej spravodlivosti
• Sociálne vylúčenie ako problém sociálnej spravodlivosti

Sylabus predmetu

Prednášky:
• Poznanie prírody a poznanie spoločnosti; ontológia sociálneho; povaha a vymedzenie sociálneho faktu, sociálny poriadok
• Zmluvné a nezmluvné koncepcie sociálneho poriadku
• Problém dobre usporiadanej spoločnosti, spravodlivosť a rovnosť
• Čo je spravodlivosť? (pojem spravodlivosti, spravodlivosť ako spoločenský ideál)
• Zdroje spravodlivosti: prirodzený zdroj spravodlivosti a rovnosti (Platón, Aristoteles, T. Akvinský, J.J. Rousseau, K. Marx); rozum (J. Locke, T. Hobbes, I. Kant, Hegel)
• J. Rawls a jeho základné princípy spravodlivosti. Princíp rovnosti – základné ľudské práva a slobody. Princíp nerovnosti – ekonomická sociálna sféra. Spravodlivosť ako slušnosť (rovnosť šancí a rovnosť príležitostí)
• R. Nozick a jeho teória oprávnenia. Sloboda ako najobjektívnejšie kritérium dobre usporiadanej spoločnosti. Teória minimálneho štátu.
• F. A. von Hayek – atavizmus sociálnej spravodlivosti. Spravodlivosť ako etická kategória. Negatívny test spravodlivosti.
• M. Walzer – princíp rovnosti ako záruka spravodlivej spoločnosti. Princíp solidarity.
• Problém slobody: dva pojmy slobody
• Vzťah spoločnosť, indivíduum
• Základné ideologické doktríny (liberalizmus, komunitarizmus, konzervativizmus, socializmus)
Semináre:
(formou textových seminárov)
• J. Rawlsova teória spravodlivosti ako slušnosti
• R. Nozick a jeho teória oprávnenia.
• F. A. von Hayek: Teória spontánneho poriadku
• Ronald Dworkin a rovnosť zdrojov

- M. Walzer : Komunitaristická kritika Rawlsa
- Spravodlivosť ako reálne možností (sufficiency)
- Senova kritika Rawlsa
- Uznanie ako problém sociálnej spravodlivosti
- Sociálne vylúčenie ako problém sociálnej spravodlivosti

Odporúčaná literatúra

MILLER, D. (ed.). 2000. Blackwellova encyklopedie politického myšlení. Brno: Barrister & Principal, 581 s. ISBN 8085947560.
NOVOSÁD, F., SMREKOVÁ, D. (ed.). 2013. Dejiny sociálneho a politického myslenia. Bratislava: Kalligram, 800 s. ISBN 978-80-8101-679-0.
SWIFT, A. 2005. Politická filozofie. Základní otázky moderní politologie. Praha: Portál, 190 s. ISBN 80-7178-8597. PALOVIČOVÁ, Z. 2014. Spravodlivosť ako problém sociálnej filozofie. Vysokoškolská učebnica. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 115 s. ISBN 978-80-8105-609-3.
TOMAŠOVIČOVÁ, J. 2015. Biosocialita: Sociálne dôsledky biovedeckého poznania. Filozofia 70, 5: 356-366. ISBN 0046-385X.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

Poznámky

časová záťaž študenta: 150 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 24 hodín
samoštúdium: 126 hodín